અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.
DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

રાજસ્થાન રાજ્ય

વિરુદ્ધ

શ્રી ચંદ

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૬૧/૨૦૦૯)

૧૧ મે, ૨૦૧૫

[પિનાકી ચંદ્ર ઘોષ અને ઉદય ઉમેશ લલિત, ન્યાયમૂર્તિઓ]

પીનલ કોડ, ૧૮૬૦: કલમો ૩૭૬/૫૧૧ – ૧૨ વર્ષની બાળકી પર બળાત્કારનો પ્રયાસ – ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી–સામાવાળાને કલમો ૩૭૬/૫૧૧ હેઠળના ગુનામાંથી નિર્દોષ જાહેર કર્યા અને તેને કલમ ૩૫૪ હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા અને તેના સ્પષ્ટ રેકોર્ડ તથા અગાઉની કોઈ દોષસિદ્ધિ ન હોવાને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટનો લાભ આપ્યો – હાઇકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમમાં દખલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો – રાજ્યની અપીલ પર, ઠેરવ્યું કે: બળાત્કારના પ્રયાસના ગુનાને સાબિત કરવા માટે ભોગ બનનાર પોતે સિવાય રેકોર્ડ પર કોઈ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી ન હતા – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ એ માત્ર

આરોપીને ભાગી જતો જોયો હતો અને કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીને ક્યારેય કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા કે તેમનું નિવેદન સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યું ન હતું – વળી, ભોગ બનનારનું કોઈ તબીબી પરીક્ષણ પણ કરવામાં આવ્યું ન હતું – તેથી, બળાત્કારના પ્રયાસનો ગુનો વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયો ન હતો – જોકે, તેને કલમ ૩૫૪ હેઠળ યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો – સ્ત્રીની લજ્જાભંગ કરવાનો ગુનો સ્વરૂપે ઘૃણાસ્પદ છે અને આ કેસમાં પરીવીક્ષાનો લાભ આપવા માટે કોઈ કારણ નથી – આરોપીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ નો લાભ આપવામાં આવતો નથી.

અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરતા, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧. એફઆઈઆર આઈપીસીની કલમ ૩૭૬ સાથે વંચાતી કલમ ૫૧૧ હેઠળ નોંધવામાં આવી હતી એટલે કે બળાત્કારનો પ્રયાસ, નહીં કે સ્વતઃ બળાત્કાર. ભોગ બનનારે પોતાના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે આરોપી તેણીને પોતાના ઘરની અંદર લઈ ગયો, તેને બંધ કર્યું, તેણીના કપડાં ઉતાર્યા અને પોતાના કપડાં પણ ઉતાર્યા. ત્યારબાદ, તેણીએ જણાવ્યું કે, તે તેણીની ઉપર ચઢી ગયો અને ખરાબ કામ કર્યું. વારંવાર પૂછવામાં આવતાં કે શું ખરાબ કામ કર્યું, તેણી શાંત રહી અને સ્વાભાવિક શરમથી માથું નમાવી દીધું. એ હકીકત નજરઅંદાજ ન થવી જોઈએ કે ઘટના સમયે ભોગ બનનાર સગીર બાળકી હતી. ભોગ બનનારના પિતા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬) એ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે

ખરાબ કામનો અર્થ બળાત્કાર હતો. જોકે, તેમના નિવેદનની સત્યતા શંકાસ્પદ છે કારણ કે તેઓ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી ન હતા અને ભોગ બનનાર દ્વારા તેમને ઘટના વિશે જણાવવામાં પણ આવ્યું ન હતું. તેમને ઘટનાની વિગતો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ દ્વારા જણાવવામાં આવી હતી જેઓ પોતે પણ ઘટનાના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી ન હતા. જોકે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ એ પ્રથમ વ્યક્તિ હતા જેમને ભોગ બનનાર પાસેથી ગુનાની જાણ થઈ હતી અને તેમણે તેણીના કથનને સંપૂર્ણ ટેકો આપ્યો છે. આ સુસંગત પુરાવા દ્વારા જે વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયું છે તે આઇપીસીની કલમ ૩૫૪ હેઠળનો ગુનો છે. જોકે, બળાત્કારના પ્રયાસનો પ્રશ્ન વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયો ન હતો. અમન કુમારના કેસમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે બળાત્કારનો પ્રયાસ થયો છે તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે તે દર્શાવવું જોઈએ કે આરોપી તમામ પ્રતિકાર છતાં ભોગ બનનાર સાથે જાતીય સંબંધ (સંભોગ) બાંધવા માટે મક્કમ હતો. વર્તમાન કેસમાં, જ્યારે ભોગ બનનારની ચીસોને કારણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ ઘટનાસ્થળે આવ્યા ત્યારે આરોપી ભાગી ગયો હતો. આ દર્શાવે છે કે તે તમામ પ્રતિકાર અને અવરોધો છતાં ભોગ બનનાર સાથે જાતીય સંબંધ બાંધવા માટે મક્કમ ન હતો. વળી ભોગ બનનારના નિવેદનમાં વિસંગતતાઓ હતી જેમાં તેણીએ જણાવ્યું હતું કે તેણીને સ્તન પર ઈજાઓ થઈ હતી પરંતુ તબીબી પુરાવાઓ દ્વારા તેનું સમર્થન થયું ન હતું. વળી, 'એસ' જે એક મહત્ત્વપૂર્ણ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી છે તેણીને સાક્ષી તરીકે રજૂ કરવામાં આવી ન હતી. આ બાબતને ધ્યાનમાં લેતાં, બળાત્કારના પ્રયાસનો ગુનો પૂરતા પ્રમાણમાં સાબિત થયો નથી. [પેરા ૮] [૩૨૭–બી–જી; ૩૨૮–

બી–ઈ]

અમન કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય (૨૦૦૪) ૪ એસ.સી.સી. ૩૭૯ : ૨૦૦૪ (૨) એસ.સી.આર. ૨૩૭; તારકેશ્વર સાહુ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (હવે ઝારખંડ) (૨૦૦૬) ૮ એસ.સી.સી. ૫૬૦ = ૨૦૦૬ (૭) સપ્લી. એસ.સી.આર. ૧૦ – આધાર રાખ્યો.

૩. વર્તમાન કેસમાં આરોપી સગીર ન હતો, બલ્કે તેણે એક સગીર બાળકી વિરુદ્ધ ગુનો કર્યો હતો. વધુમાં, રેકોર્ડ પરના પુરાવા દર્શાવે છે કે તે ત્યારે જ ભાગી ગયો જ્યારે ભોગ બનનારે ચીસ પાડી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ ઘટનાસ્થળે આવ્યા, જે દર્શાવે છે કે આરોપીના ઈરાદા વધુ ખરાબ હોઈ શક્યા હોત. ગુનો સ્વરૂપે ઘૃણાસ્પદ છે અને આ કેસમાં પરીવીક્ષાનો લાભ આપવા માટે કોઈ કારણ નથી. આરોપીની આ પ્રથમ દોષસિદ્ધિ હતી તે હકીકત સિવાય ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીના ચરિત્ર પર કોઈ વિશેષ વિચારણા કરી નથી. સ્ત્રીની લજ્જાભંગ કરવા જેવા ગુનામાં પરીવીક્ષા આપવા માટે આ પૂરતું નથી. આરોપી–સામાવાળાને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ નો લાભ આપવામાં આવતો નથી, પરંતુ તેની દોષસિદ્ધિ માત્ર આઈપીસીની કલમ ૩૫૪ હેઠળ જાળવી રાખવામાં આવે છે. આરોપી–સામાવાળાને આથી બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવે છે. [પેરા ૧૧, ૧૨] [૩૨૯–એફ–એચ; ૩૩૦–એ–સી]

અઝહર અલી વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય (૨૦૧૩) ૧૦ એસ.સી.સી. ૩૧ = ૨૦૧૩ (૯) એસ.સી.આર. ૯૧૧; હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ ધરમ

પાલ (૨૦૦૪) ૯ એસ.સી.સી. ૬૮૧ – સંદર્ભિત.

કેસ લો સંદર્ભ:

૨૦૦૪ (૨) એસ.સી.આર. ૨૩૭	આધાર રાખ્યો	પેરા ૮
૨૦૦૬ (૭) સપ્લી. એસ.સી.આર. ૧૦	આધાર રાખ્યો	પેરા ૮
૨૦૧૩ (૯) એસ.સી.આર. ૯૧૧	સંદર્ભિત	પેરા ૯
(૨૦૦૪) ૯ એસ.સી.સી. ૬૮૧	સંદર્ભિત	પેરા ૧૦

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર :

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૬૧/૨૦૦૯

રાજસ્થાન ખાતેની હાઇકોર્ટ, જયપુર બેન્ચ, જયપુર દ્વારા એસ.બી. ક્રિમિનલ લીવ ટુ અપીલ નં. ૨૫૫/૨૦૦૩ માં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૪.૦૧.૨૦૦૭ ના ચુકાદા અને હુકમ વિરુદ્ધ.

અપીલકર્તા વતી શિવ મંગલ શર્મા, એ.એ.જી., પુનીત પરિહાર, મિલિંદ કુમાર.

સામાવાળા વતી નિધિ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ પિનાકી ચંદ્ર ઘોષ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. વિશેષ પરવાનગી દ્વારા આ અપીલ, રાજસ્થાન રાજ્ય દ્વારા રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ, જયપુર બેન્ચ, જયપુર દ્વારા એસ.બી. ક્રિમિનલ લીવ ટુ અપીલ નં. ૨૫૫/૨૦૦૩ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૪.૦૧.૨૦૦૭ ના ચુકાદા અને હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા હાઇકોર્ટે સામાવાળાને નિર્દોષ જાહેર કરવા વિરુદ્ધ દાખલ કરાયેલી રાજ્યની અપીલ ફગાવી દીધી હતી.

૨. ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા અનુસાર, આ કેસની હકીકતો એવી છે કે તારીખ ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ, સુક્કન રામ લાલીના પુત્ર ગુજરમલ, રહેવાસી બસેઠ, પોલીસ સ્ટેશન કઠુમર, જિલ્લો લક્ષ્મણગઢ (રાજસ્થાન) એ પોલીસ સ્ટેશન કઠુમર ખાતે લેખિત અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો જેમાં જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૩૧.૦૭.૨૦૦૨ ના રોજ સવારે આશરે ૧૦:૦૦ વાગ્યે, તેમની ૧૨ વર્ષની પુત્રી ભોગ બનનાર, જંગલમાં ભેંસો ચરાવવા ગઈ હતી. મદન લાલ સૈનીના પુત્ર શ્રી ચંદ, જેનું ઘર જંગલમાં છે, તેણે તેમની પુત્રી ભોગ બનનાર પાસે જઈને કહ્યું કે તેની બહેન તેને બોલાવે છે. આ રીતે લલચાવીને શ્રી ચંદ તેમની પુત્રી ભોગ બનનારને પોતાના ઘરે લઈ ગયો. ઘરમાં કોઈ ન હતું અને શ્રી ચંદ તેમની પુત્રી ભોગ બનનારને રૂમની અંદર લઈ ગયો, અંદરથી દરવાજો બંધ કર્યો, બળજબરીપૂર્વક તેણીના કપડાં ઉતાર્યા અને તેણીને જમીન પર સુવડાવી બળજબરીથી બળાત્કાર ગુજારવા લાગ્યો. ભોગ બનનાર રડી પડી જેના પર શ્રી ચંદે તેણીના મોંમાં કપડું ઠાંસી દીધું. તેણીની ચીસો સાંભળીને નજીકથી પસાર

થતો બિહારી સૈની ત્યાં પહોંચ્યો અને તેણે સમગ્ર ઘટના જોઈ. પ્રહલાદની પત્ની સરોજ પણ સ્થળ પર પહોંચી ગઈ હતી. ડરના કારણે આરોપી શ્રી ચંદ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયો હતો.

૩. ઉપરોક્ત લેખિત અહેવાલના આધારે, ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ("આઈપીસી") ની કલમ ૩૭૬/૫૧૧ હેઠળ કેસ નં. ૧૧૬/૨૦૦૨ નોંધવામાં આવ્યો અને તપાસ શરૂ કરવામાં આવી. તપાસ દરમિયાન, તપાસ અધિકારી એ.એસ.આઈ. હીરા લાલે સ્થળની મુલાકાત લીધી અને સ્થળ નકશો તૈયાર કર્યો. ફરિયાદી ગુજરમલ, ભોગ બનનાર અને બિહારી સૈનીના નિવેદનો સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યા હતા. ભોગ બનનારનું નિવેદન સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૪ હેઠળ પણ નોંધાવવામાં આવ્યું હતું અને તેણીની ઉંમર નક્કી કરવા, તબીબી તપાસ અને એક્સ-રે માટે અલવર ખાતે વધુ તપાસ કરવામાં આવી હતી. તેણીની ઉંમર અંગેનો રિપોર્ટ મેળવવામાં આવ્યો હતો જેમાં ભોગ બનનારની ઉંમર ૧૬ વર્ષ જણાવવામાં આવી હતી. આરોપી શ્રી ચંદની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને જાતીય સંભોગ કરવાની તેની ક્ષમતા અંગે તેની તબીબી તપાસ કરવામાં આવી હતી. તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ જાણવા મળ્યું કે આરોપી શ્રી ચંદે આઈપીસીની કલમ ૩૭૬/૫૧૧ હેઠળ ગુનો કર્યો હતો. જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, કઠુમરની કોર્ટમાં આરોપનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ આ કેસને ન્યાયિક નિર્ણય માટે એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ, લક્ષ્મણગઢની કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો. આરોપી શ્રી ચંદને આરોપનામું બજાવવામાં આવ્યું હતું અને તેણે આરોપોનો

ઇનકાર કર્યો હતો અને ટ્રાયલની માગણી કરી હતી.

૪. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ, ફરિયાદપક્ષે દસ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને રેકોર્ડ પરના પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી તથા પક્ષકારો વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો સાંભળ્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી–સામાવાળાને પ્રોબેશન આપીને મુક્ત કર્યો. રાજસ્થાન રાજ્યએ નિર્દોષ છૂટવાના હુકમ વિરુદ્ધ અપીલ કરવાની પરવાનગી માટે હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરી હતી, જે ફગાવી દેવામાં આવી હતી. હાઇકોર્ટના હુકમથી નારાજ થઈને, રાજસ્થાન રાજ્યએ આ કોર્ટ સમક્ષ વિશેષ પરવાનગી દ્વારા આ ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરી છે.

૫. અમે રાજસ્થાન રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ અને આરોપી–સામાવાળા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે અને એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક, લક્ષ્મણગઢ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાનું અવલોકન કર્યું છે.

૬. એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક, લક્ષ્મણગઢની કોર્ટે પોતાના ચુકાદામાં નોંધ્યું હતું કે જોકે આરોપી વિરુદ્ધ બળાત્કારના પ્રયાસનો ગંભીર આરોપ છે પરંતુ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ આશરે ૨૮ કલાકના વિલંબ સાથે નોંધવામાં આવ્યો છે જેના માટે રિપોર્ટમાં કોઈ ખુલાસો આપવામાં આવ્યો નથી કે ફરિયાદીએ પોતાના નિવેદનમાં ઉક્ત વિલંબ વિશે કશું જણાવ્યું નથી, જે ફરિયાદપક્ષના કેસને શંકાસ્પદ બનાવે છે. વિદ્વાન સેશન્સ જજને વધુમાં જણાયું કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ બિહારીલાલ સૈનીના નિવેદન પર શંકા કરી શકાય નહીં

કારણ કે તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫ ભોગ બનનારના નિવેદનને સમર્થન આપે છે. જોકે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ એ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તે શ્રી ચંદના ઘરે પહોંચ્યો ત્યારે તેણે શ્રી ચંદને ભાગી જતો જોયો જ્યારે ભોગ બનનાર અંદર હતી અને તેણીના કપડાં અસ્તવ્યસ્ત હતા. વિદ્વાન સેશન્સ જજે નોંધ્યું હતું કે કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી સરોજને રજૂ ન કરવી એ એક મહત્ત્વપૂર્ણ સંજોગ છે; જોકે, આ આધાર પર ભોગ બનનારની જુબાનીને નકારી શકાય નહીં. ભોગ બનનારે પોતાના નિવેદનમાં એફઆઈઆરની વિગતોને સમર્થન આપ્યું છે, જે ઉપર નોંધવામાં આવ્યું છે. જોકે તેણી માત્ર એટલું જ કહે છે કે આરોપીએ તેણીની સાથે ખરાબ કામ કર્યું હતું. શું ખરાબ કામ કર્યું તે વિશે વારંવાર પૂછપરછ કરવા છતાં, તેણી માથું નમાવીને શાંત રહી. વિદ્વાન સેશન્સ જજને જણાયું કે ભોગ બનનાર અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ નું સુસંગત નિવેદન છે કે આરોપી શ્રી ચંદે તેણીના તેમજ પોતાના કપડાં ઉતાર્યા હતા. તેથી, વિદ્વાન સેશન્સ જજને આઈપીસીની કલમ ૩૫૪ હેઠળનો ગુનો સાબિત થયેલો જણાયો. ત્યારબાદ, વિદ્વાન સેશન્સ જજે આરોપીના સ્પષ્ટ રેકોર્ડ અને અગાઉની કોઈ દોષસિદ્ધિ ન હોવાને ધ્યાનમાં રાખીને તેને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટનો લાભ આપ્યો.

૭. વિદ્વાન હાઈકોર્ટે બંને પક્ષોના વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને સેશન્સ જજના ચુકાદાનું પરીક્ષણ કર્યા પછી અપીલ કરવાની પરવાનગી આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.

૮. અમને જણાય છે કે એફઆઈઆર આઈપીસીની કલમ ૩૭૬ સાથે

વંચાતી કલમ ૫૧૧ હેઠળ નોંધવામાં આવી હતી, એટલે કે બળાત્કારનો પ્રયાસ, નહીં કે સ્વતઃ બળાત્કાર. ભોગ બનનાર સિવાય રેકોર્ડ પર કોઈ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી કારણ કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ બિહારીલાલે માત્ર આરોપીને ભાગી જતો જોયો હતો અને કથિત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી સરોજને ક્યારેય કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી ન હતી કે તેણીનું નિવેદન સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યું ન હતું. વળી, ભોગ બનનારનું કોઈ તબીબી પરીક્ષણ પણ કરવામાં આવ્યું નથી. ભોગ બનનારે પોતાના નિવેદનમાં જણાવ્યું છે કે આરોપી શ્રી ચંદ તેણીને પોતાના ઘરની અંદર લઈ ગયો, તેને બંધ કર્યું, તેણીના કપડાં ઉતાર્યા અને પોતાના કપડાં પણ ઉતાર્યા. ત્યારબાદ, તેણી જણાવે છે કે, તે તેણીની ઉપર ચઢી ગયો અને ખરાબ કામ કર્યું. વારંવાર પૂછવામાં આવતાં કે શું ખરાબ કામ કર્યું, તેણી શાંત રહી અને સ્વાભાવિક શરમથી માથું નમાવી દીધું. એ હકીકત નજરઅંદાજ ન થવી જોઈએ કે ઘટના સમયે ભોગ બનનાર સગીર બાળકી હતી. ભોગ બનનારના પિતા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬) એ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે ખરાબ કામનો અર્થ બળાત્કાર હતો. જોકે, અમને તેમના નિવેદનની સત્યતા અંગે મુશ્કેલી જણાય છે કારણ કે તેઓ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી ન હતા અને ભોગ બનનાર દ્વારા તેમને ઘટના વિશે જણાવવામાં પણ આવ્યું ન હતું. તેમને ઘટનાની વિગતો બિહારીલાલ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩) દ્વારા જણાવવામાં આવી હતી જેઓ ઘટનાના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી. જોકે, બિહારીલાલ એ પ્રથમ વ્યક્તિ હતા જેમને ભોગ બનનાર પાસેથી ગુનાની જાણ થઈ હતી અને તેમણે તેણીના કથનને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે. આ સુસંગત પુરાવા દ્વારા જે વાજબી

શંકાથી પર સાબિત થયું છે તે આઇપીસીની કલમ ૩૫૪ હેઠળનો ગુનો છે. જોકે, બળાત્કારના પ્રયાસનો પ્રશ્ન વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયો નથી. બળાત્કારના પ્રયાસના પ્રશ્ન પર, સામાવાળા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે બે પૂર્વનિર્ણયો પર આધાર રાખવા માગ્યો છે, જે ***અમન કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૨૦૦૪) ૪ એસ.સી.સી. ૩૭૯, અને તારકેશ્વર સાહુ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (હવે ઝારખંડ), (૨૦૦૬) ૮ એસ.સી.સી. ૫૬૦*** છે. બંને ટાંકેલા ચુકાદાઓમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કૃત્યને બળાત્કારનો ગુનો ગણવા માટે પ્રવેશ (સંભોગ) એ પૂર્વશરત છે (આ ૨૦૧૩ ના ફોજદારી સુધારા પહેલાંની કાયદાકીય સ્થિતિ છે) અને તેથી બળાત્કારના પ્રયાસના ગુના માટે આરોપીએ પોતાના કૃત્યોમાં એટલી પ્રગતિ કરી હોવી જોઈએ કે જો કોઈ બાહ્ય પરિબળોએ હસ્તક્ષેપ ન કર્યો હોત તો તે બળાત્કારમાં પરિણમ્યું હોત. અમન કુમારના કેસમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે બળાત્કારનો પ્રયાસ થયો છે તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે તે દર્શાવવું જોઈએ કે આરોપી તમામ પ્રતિકાર છતાં ભોગ બનનાર સાથે જાતીય સંબંધ (સંભોગ) બાંધવા માટે મક્કમ હતો. વર્તમાન કેસમાં જ્યારે ભોગ બનનારની ચીસોને કારણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ ઘટનાસ્થળે આવ્યા ત્યારે આરોપી ભાગી ગયો હતો. આ દર્શાવે છે કે તે તમામ પ્રતિકાર અને અવરોધો છતાં ભોગ બનનાર સાથે જાતીય સંબંધ બાંધવા માટે મક્કમ ન હતો. વળી એ નોંધવું પણ પ્રસ્તુત રહેશે કે ભોગ બનનારના નિવેદનમાં વિસંગતતાઓ છે જેમાં તેણી જણાવે છે કે તેણીને સ્તન પર ઈજાઓ થઈ હતી પરંતુ તબીબી પુરાવાઓ દ્વારા તેને સમર્થન મળ્યું નથી. વળી, સરોજ, જે એક મહત્ત્વપૂર્ણ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી

છે, તેણીને સાક્ષી તરીકે રજૂ કરવામાં આવી નથી. આ બાબતને ધ્યાનમાં લેતાં, અમને તે ઠરાવવું મુશ્કેલ જણાય છે કે બળાત્કારના પ્રયાસનો ગુનો પૂરતા પ્રમાણમાં સાબિત થયો છે.

૯. હવે આપણે પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ હેઠળ આપવામાં આવેલા લાભ વિરુદ્ધ સજાના પ્રશ્ન પર આગળ વધીએ. ***અઝહર અલી વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય,*** (૨૦૧૩) ૧૦ એસ.સી.સી. ૩૧ માં, આ કોર્ટે આઈપીસીની કલમ ૩૫૪ હેઠળના ગુના માટે ૧૯૫૮ ના અધિનિયમની પ્રયોજ્યતા અંગેના પ્રશ્ન પર વિચાર કરતી વખતે નીચે મુજબ ઠેરવેલ કે:

> "૧૨. પ્રસ્તુત કેસમાં, અપીલકર્તાએ ઘૃણાસ્પદ ગુનો કર્યો હોવાથી અને સમાજમાં પ્રવર્તતી સામાજિક પરિસ્થિતિઓને જોતાં, સ્ત્રીની લજ્જાનું સખત રક્ષણ થવું જોઈએ અને અપીલકર્તાએ રસ્તા પરના રોમિયો જેવું વર્તન કર્યું હોવાથી, અમને નથી લાગતું કે આ એવો યોગ્ય કેસ છે કે જ્યાં અપીલકર્તાને ૧૯૫૮ ના અધિનિયમનો લાભ આપવો જોઈએ."

૧૦. ***હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ ધરમ પાલ,*** (૨૦૦૪) ૯ એસ.સી.સી. ૬૮૧ માં, આ કોર્ટ બળાત્કારના પ્રયાસના ગુનાના કિસ્સામાં અપરાધીઓની પરીવીક્ષા અંગે વિચારણા કરી રહી હતી. ઉક્ત ચુકાદામાં આ કોર્ટનું તારણ મહિલાઓ વિરુદ્ધના તમામ ગુનાઓ માટે પ્રસ્તુત છે, જે નીચે મુજબ છે:

> "૬. અમારા મતે, બળાત્કારનો પ્રયાસ એ ગંભીર ગુનો છે, કારણ કે

આખરે જો તે કૃત્યમાં પરિણમે તો સ્ત્રીની સૌથી મૂલ્યવાન મૂડી એટલે કે ચરિત્ર, પ્રતિષ્ઠા, ગૌરવ અને સન્માન પર હુમલો થાય છે. ભારત જેવા પરંપરાગત અને રૂઢિચુસ્ત દેશમાં, સ્ત્રી સાથે ગેરવર્તણૂક કે જાતીય હુમલો કરવાનો કોઈપણ પ્રયાસ એ સૌથી અધમ કૃત્યોમાંનું એક છે. આ અધિનિયમ (પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮) એવા વ્યક્તિઓને સુધારવાનો હેતુ ધરાવે છે જેઓ સુધરી શકે છે અને સમાજમાં ઉપદ્રવ બનતા અટકી શકે છે. પરંતુ (પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ ની) કલમ ૪ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની વિવેકબુદ્ધિ ગુનાની પ્રકૃતિ અને અપરાધીના ચરિત્ર વિશેની શરત સાથે જોડાયેલી છે."

ઉપરોક્ત કેસમાં જોકે આ કોર્ટે કેસની વિશિષ્ટ હકીકતોને કારણે હાઇકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા પરીવીક્ષાના લાભમાં દખલ કરી ન હતી પરંતુ હાઇકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા તર્કને બહાલી આપી ન હતી.

૧૧. વર્તમાન કેસમાં આરોપી સગીર નથી, બલ્કે તેણે એક સગીર બાળકી વિરુદ્ધ ગુનો કર્યો છે જે લાચાર છે. વધુમાં, રેકોર્ડ પરના પુરાવા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તે ત્યારે જ ભાગી ગયો જ્યારે ભોગ બનનારે ચીસ પાડી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ ઘટનાસ્થળે આવ્યા, જે દર્શાવે છે કે આરોપીના ઈરાદા વધુ ખરાબ હોઈ શક્યા હોત. ગુનો પ્રકૃતિમાં ઘૃણાસ્પદ છે અને આ કેસમાં પરીવીક્ષાનો લાભ આપવા માટે કોઈ કારણ નથી. આરોપીની આ પ્રથમ દોષસિદ્ધિ હતી તે હકીકત સિવાય ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીના ચરિત્ર વિશે કોઈ વિશેષ વિચારણા કરી નથી.

અમને લાગે છે કે સ્ત્રીની લજ્જાભંગ કરવા જેવા ગુનામાં પરીવીક્ષા આપવા માટે આ પૂરતું નથી.

૧૨. અગાઉના ફકરાઓમાં થયેલી ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે આ અપીલને એ મર્યાદિત હદ સુધી મંજૂર કરીએ છીએ કે આરોપી–સામાવાળાને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ નો લાભ આપવામાં આવતો નથી, પરંતુ તેની દોષસિદ્ધિ માત્ર આઇપીસીની કલમ ૩૫૪ હેઠળ જાળવી રાખવામાં આવે છે. આરોપી–સામાવાળાને આથી બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવે છે. સામાવાળાને સજા ભોગવવા માટે બે અઠવાડિયાના સમયગાળામાં શરણાગતિ સ્વીકારવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે, જેમાં નિષ્ફળ જશે તો એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ, લક્ષ્મણગઢ, સજા ભોગવવા માટે તેને કસ્ટડીમાં લેવા માટે જરૂરી પગલાં લેશે. આ ચુકાદાની નકલ એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ, લક્ષ્મણગઢને જાણ અને જરૂરી કાર્યવાહી માટે મોકલવામાં આવે.

અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.